

„SEBED A VILÁG”?

Eszmélet-konferencia
(Balatonalmádi–Balatonszárszó, 2012. szeptember 28–30.)

SZEPTEMBER 28-a, PÉNTEK

TÁRSRENDEZVÉNY

11.00–11.05 KESZEY JÁNOS polgármester köszönti a Nagy Versmondás résztvevőit Balatonalmádban, a Szent Erzsébet ligetben (a Balaton-parton)

11.05–11.45 JORDÁN TAMÁS Kossuth-díjas színművész vezényletével mintegy 600 diák és érdeklődő együtt elmondja az *Eszmélet* című József Attila-verset (ugyanott)

ESŐHELYSZÍN: A Györgyi Dénes Általános Iskola
tornacsarnoka – Bajcsy-Zsilinszky út 30. Tel.: (88) 542 530

SZÁLLÁS az előadók számára (regisztrálni 28-án 10.00 órától lehet):
Balatonalmádi Postás Üdülő: 8220 Balatonalmádi, Széchenyi sétány 7.
Információ: Tóthné Szakály Liliann: (30) 771-4167, fax: (99) 530-202

A KONFERENCIA HELYSZÍNE PÉNTEKEN (KEZDETE 15 ÓRAKOR):
Balatonalmádi Városháza – Díszterem (Széchenyi sétány 1.)

ELNÖK: FRÁTER ZOLTÁN

- 15.00–15.10 CSIZMAZIA ORSOLYA, a balatonalmádi Kéttannyelvű
Gimnázium 12/a osztályos diákja hegedül
- 15.10–15.20 JORDÁN TAMÁS: József Attila: *Eszmélet*
- 15.20–15.25 KESZEY JÁNOS polgármester köszöntője
- 15.25–15.30 FRÁTER ZOLTÁN főtitkár megnyitója
(Magyar Irodalomtörténeti Társaság)
- 15.30–16.10 TVERDOTA GYÖRGY: „Bátorság! Lesz még olyan munkád,
amelyben kedvedet leled, –” József Attila önbiztató versei
- 16.10–16.30 N. HORVÁTH BÉLA: Az én pozíciói az *Eszméletben*
- 16.30–16.50 VERES ANDRÁS: Az *Eszmélet* szerkezete
- 16.50–17.20 Hozzászólások, szünet

ELNÖK: TVERDOTA GYÖRGY

- 17.20–17.35 LÁNG GUSZTÁV: Bizonyosság és kétely
- 17.35–17.50 KOVÁCS ÁRPÁD: A csend epifániája (A gondolat története
az *Eszméletben*)
- 17.50–18.05 SZITÁR KATALIN: A szemtől a szívig és vissza...
(Az *Eszmélet* értelmezéséhez)
- 18.05–18.20 HORKAY HÖRCHER FERENC: Koszmikus rend vagy
szeretet? Ontológia és etika metszéspontja az *Eszméletben*
- 18.20–18.35 DARAI LAJOS MIHÁLY: Itt van-e még József Attila,
ha a sátán már tényleg megőrült?
- 18.35–19.00 Hozzászólások, szünet
- 20.00-tól Vacsora az előadók számára a Magtárban (Thököly u. 1.)
- 21.00-tól IRODALMÁROK ÉJSZAKÁJA (ugyanott)
- PERUS ZSUZSA háziasszonyi köszöntője (5 perc)
- FÁBIÁN LÁSZLÓ bemutatja SZŐKE GYÖRGY
grafikusművész kiállítását (10 perc)
- ÉRDI MÁRTA *Irodalomtörténet-írás kamerával* címmel beszél
József Attila-riportfilmjeiről (30 perc)
- Az Andaxínház *Suttogók* című József Attila-előadása
ZSALAKOVICS ANIKÓ rendezésében (részletek – 30 perc)

SZEPTEMBER 29-e, SZOMBAT

A KONFERENCIA HELYSZÍNE SZOMBATON DÉLELŐTT:

Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár
Balatonalmádi, Városháza tér 4. (Zöld terem)

ELNÖK: N. HORVÁTH BÉLA

- 09.00–09.15 FARAGÓ KORNÉLIA: A különbségek ideje
09.15–09.30 NYILASY BALÁZS: A *Medáliák* és az *Eszmélet*
09.30–09.45 GINTLI TIBOR: Vers és ciklus között
09.45–10.00 FINTA GÁBOR: Rekurrencia és/vagy szukcesszivitás
az *Eszméletben*
10.00–10.15 DANYI MAGDOLNA: Költői mondatfajták és mondat-
alakzatok József Attila *Eszmélet* című versciklusában
10.15–10.30 NAGY J. ENDRE: Az *Eszmélet*: az értelemvesztés verse
(Egy anti-interpretáció)
10.30–10.45 FENYŐ D. GYÖRGY: Miért ne tanítsuk az *Eszméletet*?
10.45–11.00 Hozzászólások, szünet

ELNÖK: VERES ANDRÁS

- 11.00–11.15 ARANY ZSUZSANNA: Külső és belső börtönök
11.15–11.30 KOVÁCS ÁGNES: „Oszlopközök”: A jelentésképződés
helyei az *Eszméletben*
11.30–11.45 VISY BEATRIX: „én állok minden fülke-fényben”
– az *Eszmélet* (kép)(keret)e
11.45–12.00 MEZŐSI MIKLÓS: Egy kozmologéta eszméje: József Attila
tizenkét munkája, az *Eszmélet*
12.00–12.15 BONDÁR ZSOLT: „...és úgy éreztem, ez a rend”
– az *Eszmélet* egy lehetséges értelme Hankiss Elemér alapján
12.15–12.30 HUDY ÁRPÁD: Vonat-út az éjszakában. A költő
egzisztenciális vaspályája
12.30–12.45 Hozzászólások, szünet
12.45–13.00 FÁBIÁN LÁSZLÓ grafikusművész kamarakiállításának
megtekintése (az előadóteremben)
13.00–13.45 Ebéd az előadók számára a Zóna étteremben
(Városház tér 4. – az előadóterem mellett)

**14.00–20.00 SZAKMAI KIRÁNDULÁS (közös nagybusszal)
és a konferencia folytatása Balatonszárszón, a József
Attila Emlékházban (indulás a konferenciaterem elől)**

15.00–15.30 H. BAGÓ ILONA „*Idesereglik, ami tovatűnt*” címmel bemutatja a József Attila Emlékház új kiállítását (József Attila u. 7.)

ELNÖK: NYILASY BALÁZS

15.30–15.45 HARKAI VASS ÉVA: Hatás és intertextus (József Attila-hatás és az *Eszmélet* mint intertextus)

15.45–16.00 SZÉNÁSI ZOLTÁN: Az egek fogaskereke (Az *Eszmélet* Pilinszky János és Vasadi Péter életművében)

16.00–16.15 TOLDI ÉVA: Az Új Symposium, József Attila és az *Eszmélet*

16.15–16.30 GEROLD LÁSZLÓ: Lábjegyzetek Bori Imre *Eszmélet*-értelmezéséhez

16.30–16.45 VÉGH BALÁZS BÉLA: A megismeréstől a felismerésig. József Attila és Szilágyi Domokos eszmélése

16.45–17.00 Hozzászólások, szünet

ELNÖK: HARKAI VASS ÉVA

17.00–17.15 FELDMÁJER BENJÁMIN: Teremtés és referencialitás

17.15–17.30 KORDA ESZTER: A fokalizáció problematikussága a hosszúversben. Az *Eszmélet* és a *Reménytelenül* nézőpontváltása

17.30–17.45 DR. SÍPÓCZNÉ MIGLIERINI GUIDITTA: Interpretációs kísérletek reflexiói az *Eszmélet*-ben

17.45–18.00 SIRATÓ ILDIKÓ: „csak ami lesz, az a virág, / ami van, széthull darabokra”. A „determinált” koldus-költészet esztétikumáról

18.00–18.15 Hozzászólások, szünet

18.30–18.45 ROZMÁN KRISTÓF és VARGA RICHÁRD *Eszmélet*-interpretációja Ortutay Tamás szobránál a Balaton-parton

20.00–... Vacsora az előadók számára Balatonalmádi Postás Üdülőben (Széchenyi sétány 4.)

VÉGH BALÁZS BÉLA bemutatja *A vén cigány* című kötetet

FÚZFA BALÁZS felvillantja *A 12 legszebb magyar vers nyolc finnugor nyelven* című könyvet

SZEPTEMBER 30-a, VASÁRNAP

**A HELYSZÍN VASÁRNAP DÉLELŐTT – BALATONALMÁDIBAN:
GYÖRGYI DÉNES ÁLTALÁNOS ISKOLA – Bajcsy-Zsilinszky út 30.**

ELNÖK: VÉGH BALÁZS BÉLA

- 09.00–09.10 FÁBIÁN LÁSZLÓ igazgató köszöntője
09.10–09.30 BÓKAY ANTAL: Az *Eszmélet* mint álomvers
09.30–09.45 KRISTÓF PÉTER: Hol a színpad: kint-e vagy bent... ?
(Az *Eszmélet* dramaturgiai megközelítése)
09.45–10.00 VARGA BENCE: „...kint s bent egeret”
10.00–10.15 ROZMÁN KRISTÓF: Az *Eszmélet* előadásmódjairól
10.15–10.30 VARGA RICHÁRD: *HiperEszmélet*
10.30–10.50 Hozzászólások, szünet

ELNÖK: BÓKAY ANTAL

- 10.50–11.05 KABDEBÓ LÓRÁNT: Hogyan tanítottam valaha az *Eszméletet*?
11.05–11.20 GERA CSILLA: *Eszmélet*(len)
11.20–11.35 SMIDÉLIUSZ KÁLMÁN: „...csak ami lesz, az a virág...”
(Az *Eszmélet* a tanítás gyakorlatában)
11.35–11.50 PATÓCS LÁSZLÓ: József Attila *Eszmélet* című versének megközelítései a vajdasági magyar középiskolai tankönyvekben
11.50–12.05 DIÓSZEGI ENDRE
és diákjai – HEGEDŰS ANNA,
OLÁH BARBARA, KISS
MÁRTON, KOLLÁR SÁNDOR:
Élményképek az *Eszmélet*ben
12.05–12.35 Hozzászólások, vita
12.35–12.50 TVERDOTA GYÖRGY:
Zárszó
12.50–13.00 GRÁNÁSINÉ BÁCSI TÜNDE:
József Attila: *Eszmélet*
13.30-tól Ebéd az előadók számára
a Balatonalmádi Postás
Üdülőben (Széchenyi sétány 7.)

Orosz István plakátja

A 12 LEGSZEBB MAGYAR VERS-PROGRAM

Konferencia- és könyvsorozat (2007–2013)

Mottó:

„*Az ma már a kérdés, hogy – egyáltalán – mit kezdjünk a kultúrával, mit kezdjünk a költészettel – a harmadik évezredben.*”

(Margócsy István, Koltó, 2007. szeptember végén)

A rendezvény- és könyvsorozat célja, hogy kísérletet tegyen a magyar irodalmi kánon 12 remekművének újraértésére és újraértelmezésére. A versek közismert és kedvelt költemények, az egyetemi képzés és a középiskolai tananyag fontos darabjai, melyek nemegyszer a tudományos gondolkodást is megtermékenyítették az elmúlt évtizedekben.

A konferenciák (és az előadások anyagából készülő tanulmánykötetek megjelenésének) tervezett sorrendje:

1. *Szeptember végén* (Koltó–Nagybánya) – 2007. ősz
2. *Apokrif* (Szombathely–Bozsok–Velem) – 2008. tavasz
3. *Szondi két apródja* (Szécsény–Drégelypalánk) – 2008. ősz
4. *Esti kérdés* (Esztergom) – 2009. tavasz
5. *Levél a hitveshez* (Abda–Pannonhalma) – 2009. ősz
6. *Hajnali részegség* (Szabadka–Újvidék) – 2010. tavasz
7. *Ki viszi át a Szerelmet* (Veszprém–Ajka–Iszkáz) – 2010. ősz
8. *Kocsi-út az éjszakában* (Nagykároly – Érmindszent–Nagyvárad) – 2011. tavasz
9. *A közelítő tél* (Szombathely–Celldömölk–Egyházashetye) – 2011. ősz
10. *A vén cigány* (Székesfehérvár–Kápolnásnyék) – 2012. tavasz
11. *Eszmélet* (Balatonalmádi–Balatonszárszó) – 2012. ősz
12. *Valse triste* (Csöngé–Szombathely) – 2013. tavasz
- + 1. *Szeptember végén* (Koltó – Nagy Versmondás) – 2013. ősz

József Attila: ESZMÉLET

1

Földtől eloldja az eget
a hajnal s tiszta, lágy szavára
a bogarak, a gyerekek
kipörögnek a napvilágra;
a levegőben semmi pára,
a csilló könnyűség lebeg!
Az éjjel rászálltak a fákra,
mint kis lepkék, a levelek.

2

Kék, piros, sárga, összekezt
képeket láttam álmaimban
és úgy éreztem, ez a rend –
egy szálló porszem el nem hibbant.
Most homályként száll tagjaimban
álmom s a vas világ a rend.
Nappal hold kél bennem s ha kinn van
az éj – egy nap süt idebent.

3

Sovány vagyok, csak kenyeret
eszem néha, e léha, locska
lelkek közt ingyen keresek
bizonyosabbat, mint a kocka.
Nem dörgölődzik sült lapocka
számhoz s szívemhez kisgyerek –
ügyeskedhet, nem fog a macska
egyszerre kint s bent egeret.

4

Akár egy halom hasított fa,
hever egymáson a világ,
szorítja, nyomja, összefogja
egyik dolog a másikat
s így mindenik determinált.
Csak ami nincs, annak van bokra,
csak ami lesz, az a virág,
ami van, széthull darabokra.

5

A teherpályaudvaron
úgy lapultam a fa tövéhez,
mint egy darab csönd; szürke gyom
ért számhoz, nyers, különös-édes.
Holtan lestem az őrt, mit érez,
s a hallgatag vagonokon
árnyát, mely ráugrott a fényes,
harmatos szénre konokon.

6

Im itt a szenvedés belül,
ám ott kívül a magyarázat.
Sebed a világ – ég, hevül
s te lelkedet érzed, a lázat.
Rab vagy, amíg a szíved lázad –
úgy szabadulsz, ha kényedül
nem raksz magadnak olyan házat,
melybe háziúr települ.

7

Én fölnéztem az est alól
az egek fogaskerekére –
csilló véletlen szálaiból
törvényt szótt a mult szövőszéke
és megint fölnéztem az égre
álmaim gözei alól
s láttam, a törvény szövedéke
mindig fölfeslik valahol.

8

Fülelt a csend – egyet ütött.
Fölkereshetnéd ifjúságod;
nyirkos cementfalak között
képzelhetsz egy kis szabadságot –
gondoltam. S hát amint fölállok,
a csillagok, a Göncölök
úgy fénylenek fönt, mint a rácsok
a hallgatag cella fölött.

9

Hallottam sírni a vasat,
hallottam az esőt nevetni.
Láttam, hogy a mult meghasadt
s csak képzetet lehet feledni;
s hogy nem tudok mást, mint szeretni,
görnyedve terheim alatt –
minék is kell fegyvert veretni
belöled, arany öntudat!

10

Az meglett ember, akinek
szívében nincs se anyja, apja,
ki tudja, hogy az életet
halálra ráadásul kapja
s mint talált tárgyat visszaadja
bármikor – ezért őrzi meg,
ki nem istene és nem papja
se magának, sem senkinek.

11

Láttam a boldogságot én,
lány volt, szőke és másfél mázsa.
Az udvar szigorú gyöpén
imbolygott göndör mosolygása.
Ledől a puha, langy tócsába,
hunyorogott, rőffent még felém –
ma is látom, mily tétovázva
babrált pihéi közt a fény.

12

Vasútnál lakom. Erre sok
vonat jön-megy és el-elnézem,
hogy' szállnak fényes ablakok
a lengedező szősz-sötétben.
Igy iramlanak örök éjben
kivilágított nappalok
s én állok minden fülke-fényben,
én könyöklök és halgatok.

1933–1934 tele

A konferencián való részvétel ingyenes. Étkezést és szállást azonban csak az előadók számára tudunk biztosítani. Kérjük szíves megértésüket! Reggeli a Balatonalmádi Postás Üdülőben, a többi étkezés a feltüntetett helyszíneken lesz.

A konferencia egyben akkreditált továbbképzés. Ezzel kapcsolatban információt a Magyar Irodalomtörténeti Társaság honlapján találunk:

<http://irodalomtortenet.wordpress.com/>

VÉDNÖK: Magyar Irodalomtörténeti Társaság

RENDEZŐ:

Élményközpontú irodalomtanítási program
(Nyugat-magyarországi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Szombathely)

A KONFERENCIA ÉS A PROGRAM TÁMOGATÓI:

Nemzeti
Kulturális
Alap

ÚJ SZÉCHENYI TERV

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

TALENTUM – TÁMOP 4. 2. 2/B – 10/1 – 2010 – 0018

▪ **SAVARIA UNIVERSITY PRESS ALAPÍTVÁNY** ▪

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat

- Balatonalmádi Város Önkormányzata
- Györgyi Dénes Általános Iskola, Balatonalmádi
- Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
- Magtár Balatonalmádi
- Communitas Alapítvány, Kolozsvár
- Szatmárnémeti Pro Magiszter Társaság
- Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár, Balatonalmádi
- Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, Kaposvár

12 legszebb magyar vers – programvezető: FÜZFA BALÁZS – www.12legszebbvers.hu